

METE STEG

Millal tulevad paremad ajad?

Saal pool oodatakse paremaid aegu. Kogu inimkonna elu on jattunud enneolemata raskesse seisukorda, millist nii teravuselt kui ulatuselt ei mäleta endised rahvapõlvad. Minult piiblis on jarnane aeg ettekuulutatud ja seda järgmistes sõnades: „Sa rahvas peab olema nõnda kui preester, julane nõnda kui tema isand, tüdruk nõnda kui tema emand; kes ostab nõnda kui see, kes müüb; kes laenab, nõnda kui see, kes laenuks võtab; kes kaju peale annab, nõnda kui see, kellele ta kaju peale annab“. Jes. 24, 2.

Praeguse aja elu lähemalt vaadeldes tuleme tahtmatult otjusele, et see kirjeldus vastab iseäranis meieaegsetele olufordadele. Rikkad oma varaga on praegu samajugusel kõituval alusel, kui vaenegi rahvaklass. Ükski ei või oma varandusele kui kõikumata kindlale alusele toetuda. Kõik on maailmas muutlikuks ja kõikumaks jaanud. Tõdenewad Kristuse sõnad: „... ja maa peal peab rahvas ahastus olema, ilma nõuta, ... ja inimesed lähewad ranutumaks kartuse ja asjade ootamise pärast, mis maailma peale peawad tulema.“ Luk. 21, 25, 26. Sarnase raske oluforra üldist surutist tunnewad kõik.

Millal peaksid need oluforrad muutuma, millal elutingimused ja aeg paranema?

Et jellele wastata, peame küsima: mis on nende soovimatude olufordade põhjus? Kas on õige öelda, et ajad on pahad, ajad peaksid paremaks muutuma! Ei! Kus ajub põhjus et ajad on niisugused, kui nad on?

On jaanud kombeks süüdistada jelles Jumalat, et maailmas kõikjal puudus walitseb, et arvuta hulk inimesi nälgib ja on puudulikult riidetatud.

Jumal on seda maailma kõikjuguuste looduse annetega rikkalikult õnnistanud. Maailmal on kõikjugu tooraineid külluses tagawaraks, et igat tarwidust rahuldada, ja võib ilma liialdujeta öelda, et elanikud mitmel pool toiduainetes ja teistes toorainetes otse uppumas.

Praegusaegsete liiklemisabinõudega oleks hea tahtmise juures võimalik elutarwidusi kõikjale toimetada, kus tundub puudus. Mida teeb aga inimene? Selle asemel, et Loojalt rikkalikult kaswada lastud õnnistusi kõigile osaks saada lasta, häwitab ta elutarwiduste tagawarad, et seeläbi nende hindu langemise eest hoida, jah, kui võimalik, kõrgemale kumuda. Selleks paljude seas ainult mõned näited.

Möödunud aastal teatati Brasiiliaist, et jääse kohwiubade kaswatajate keskühingu käjul on kuni

1932. a. lõpuni pool miljardi kilo kohwi osalt ära põletatud, osalt merre heidetud. Austraalias hukati 800.000 lammas ja aeti jellepäraist ühes liha ja willaga anku, et juurtel tapamajadel ei olnud wäljawaateid, et nende waew lammaste tapmise ja turuletoimetamise eest küllalt hästi oleks tajutud jaanud. Et Kanadas niisuguste jõumajinate kütteks tarwitatakse, ei ole ühelgi saladuseks. Prantluse rannal on lastud 500.000 heeringat merre tagasi jellepäraist, et jaak oli liig rikkalik. Egiptuses on põletatud 100.000 tonni puuwilla, mille jaoks ei leitud turgu... Sarnast nimestikku võiks veel jatkata, kuid jatkub jellest. Samal ajal kannatawad miljonid alatoitluse ja puuduliku ihufatte all.

Kas on Jumal jarnastes olufordades süüdi või on see tema meele järele? Kindlasti ei! Jumal on seda maailma rikkalikult õnnistanud, aga inimeste omakasu ahnitsemine häwitab kõik. Süüme veel kord: kus peitub praeguse wiletuse ja puuduse peapõhjus? Wastus on: omakasupüüdes! See walitseb nii majanduslistel kui poliitilistel koosolekutel, kus silmakirjalijelt kõikide üldhuvijid ühtlajelt kaitsta lubatakse. Omakasupüüde põhimõte on meid wiinud kuristiku äärele ja kui meie õigel ajal jelle hädaohu äratundmisele ei tule, siis ähwardab kogu rahwa saatust hukkumine — nii ajalik kui igawene.

Kui tahame pääseda hukatuselt, peame võtma omaks armastuse põhimõtte, Kristuse põhimõtte. Armastus ütleb: „Õndsam on anda, kui võtta!“ Apt. 20, 35. Maailma olufordi parandada püüdmisel olgu jellepäraist pääkõikumiseks: kus ma võiksin aidata? Kellele ma võiksin annetada? Kes tarvitab minu abi? See on tõelik kriis. Selleks peame aga oma jennistest waadetest ja põhimõtetest lahutama ning uuteks inimesteks saama.

Maailm wajab täna tõelikke mehi — tegutsejaid mehi, ennaist ärajalgajaid mehi.

Mehi, kes ei lasse end müüa ega osta raha eest.

Mehi, kes mõistavad hukka kõik ülekohtu ja on otjustanud jelle wastu wõidelda.

Mehi, kes julgewad rääkida tõtt ja kellel on küllalt julgust waadata näkku maailmale ja kuradile.

Mehi, kes on teadlikud oma kohustustes ja täidavad neid õiglaselt.

Seda juudame aga ainult siis, kui võtame omale eeskujuks Kristuse. Matt. 16, 24.

Meie Aeg

4. aastatäit.

Vidage aega talliks!

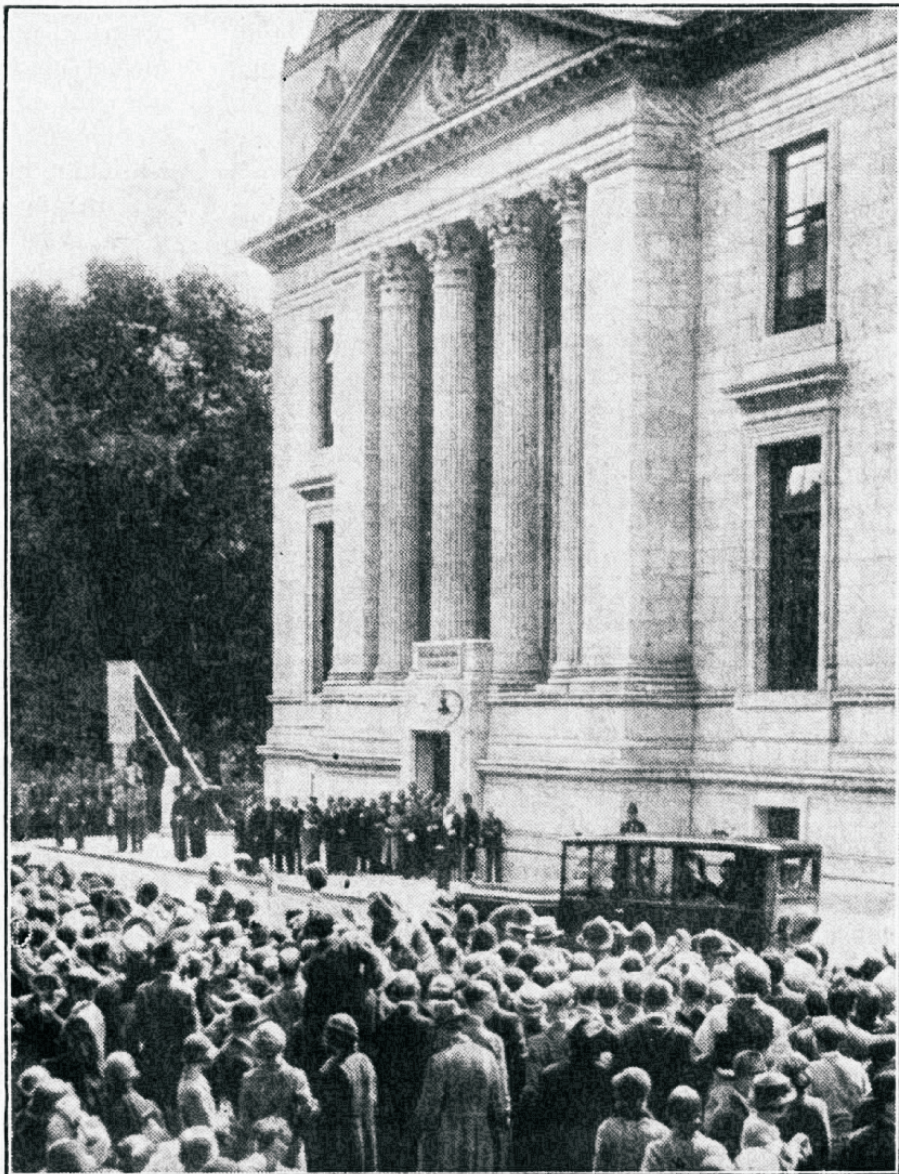
Nr. 8.

Maailmaforra uuesti jaluleseadmine.

Mida mõistame maailmaforra all? Selles on waated mitmesugused. Igatahes oleks väga kena lord, kui maailma walitjeks õigluses ja üksmeeluses, kui üksainus päälinn moodustaks tema keskuse, kui üksainus tempel ühendaks rahwaid jumalatumardani-jele, kui inimkonnal oleks ainult üks usk ja säädus, kui kõik maailma elanikud räägiks ühesugust keelt ja nad kõik kokku moodustaksid tugewa wendluse. Mis jelles ühendatud jõnawalduses wõiks saawutada, ei juuda isegi terawmeelheim fantaasia fujutella. Wõib-olla see mõte annab tõuke kellelegi luuletajale, et maailmapilti jelles waatepunktis fujutada. Kas see pilt ei oleks mitte juurepärase? Selle tõekspidamise kohta peab aga ütleva: wõimatu!

Mis me ütleme, kui peame kindlaks tegema, et see mõte on teadlikult wõi teadmatult kõigil aegadel juikumud inimeste jüdamis? Weel enam kui seda: On tehtud korduwaid jõupingutusi, et seda programmi läbi wiia. Juba inimkonna ajaloo koidu-ajal näeme Eufraati piirkonnas, Sii-nearimaal, wõimjat torni kerkiwat, mille waremed weel tänapäew alles. Selle ümber tahtsid rahwad koonduda, jelle läbi nad tahtsid endile nime teha ja jelle kaudu taewasse tõusta. Na tõesti, kui see kawa oleks läbi läinud, siis ei oleks nende nime ialgi unustatud, ja nende ühendatud jõudude waral kunstis ja teaduses oleks neil wõimalikuks saanud, kui mitte taewasse tõusta, siis ometi taewast maa pääle alla tuua ja üles jääda. Nii on Baabeli torn muistne tõendus jelleks, et juba alul nimetatud

maailmaprogrammi pole mingi uus mõte, waid nii wana, kui inimkond ise. Inimkond tahtis jaada ühist keskust; ta tahtis jääda juureks perekonnaks, ilma keelte erinewuseta, ilma piirideta, ilma tolli-

Geoloogia muuseum Londonis, kus maailma majandusfontverentsi foosolefuiid peetaffe.

määrideta, ilma passi ja viijumita. Kuid see programm ei jõudnud algusest kaugemale ja piirte leidis haleda lõpu.

Seejärele on tõusnud tuhandeid teisi kavu jama eesmärgiga. Kas Babiloonia kuningas Nebukadnetšar ei ühanud jedasjama? Pidi Baabel maailma päälinnaks jaama ja terra walitjus kogu maailma haarama? Ja mis tähtis Mešjander Suur? Ka tema eesmärk oli maailmawalitjus. Ja Rooma Cäesarid? Ja paawstid? Kas nende filme ees ei hõljunud jama eesmärk? Kas nad kõik ei püüdnud jeda ühel wõi teisel wiisil teostada?

Mis on see põhjus, et jeda kawa, mida ometi iga inimene nii-öelda oma rinnus kannab, ei ole suudetud teostada, hoolimata suurtest jõupingutustest, mida on kordumvalt ette wõetud. Et on tehtud wigu, on selge; sest kui see nõnda ei oleks, siis oleks see eesmärk ometi aastatuhandete wältel saawutatud. Milline on siis see suur wiga, mida ikka jälle korratud? Seda kindlaks teha on meil juurima tähtsusega.

Wihakarja aruandest teame, et teatavale inimestele lubati maailmawalitjus, ja nimelt maailmawalitjus ülalnimetatud mõttes, nii et nad oleksid olnud õnnistuseks kõigile rahwastele ja rahwaste ühendamise eesmärk ühise kestuse ümber oleks lõpuks saawutatud. Piibel näitab meile ka, et jeda oleks wõidud teostada ainult ühel kindlal tingimisel, nimelt: muutmatute põhijääduste, nii nagu nad kinnises kõjus olemas, tunnustamise ja täitmise tingimisel. Need lihtsad aga põhjapanewad põhjeadused peabid moodustama maailmaforra põhialuse. Minult nende jääduste õiglasest täitmise tingimisel läheks see eesmärk täide. Kuna Kristus kõigi käskude mõtte kofku wõttis sõnades: „Sa pead Jumalat üle kõige armastama ja oma ligimeest kui iseennast,“ siis teame, et selles on tegemist juure armastuse ja enesetalgamisega, mida peabid püüdma ja läbi elama. Armastuse ja enesetalgamise juurel põhimõttel, mis awaldub täielises õigluses, oli Israelele lubatud maailmawalitjus kõigi rahwaste õnnistuseks. Kuid nad ei tunnustanud jeda juure põhimõtet, ja armastuse asemel astus wiha, enesetalgamise asemel omakasupriirie ja õigluse asemel ülekohtus. Nii on nad ka oma misjonis wea teinud ja rahwaid petnud, kes neilt päästmist ootajid. Taweti aujärg, mis pidi igawesti walitsema, tõugati ümber; püha linn Jeruusalem, mis maailmakeskuseks määratud, sai rüuhunnikuks; templit, mis pidi olema kõigi rahwaste palwekoda, ei jäänud kivi kivi pääle; nende üll ei saanud miitriks ja esirujuks rahwastele, waid teotuseks rahwaste seas; nad ise ei saanud koohoidwaks ja ühendawaks elementideks, waid nad said laiali pillatud üle maailma ja on „naerujutuks“ rahwaste seas.

Seega on leitud pääpõhjus maailma korratuses ja jagatuses. Kõik rahwad on teinud jama wea.

Kalataja on tehtud katseid, inimesi ühendada ühe kapi alla wägivalda, kavaluse ja ülekohtuga. Kuid see on läinud korda ajalt ja lühikesteks ajaks, sest wägivald peab ühtelugu juuremale wägivaldale maad andma. Ja nõnda on ajalugu tänini katkestamatu aruanne wõitlewate wõimude tõusust ja langusest. Ja see wõitlus on tulnud armastusele ja enesetalgamisele wasteluliseist põhimõtteist, nimelt halastamatusest ja omakasust. Ülesehitawa armastuse ja enesetalgamise mõjuwawalduse asemel on astunud häwitaw wiha ja omakasju mõjuwawaldus. Maailma alalhoidwate põhimõtete kurjasti tarwitamisest on tulnud kõik maailmahädad. Nii on egoism (enesearmastus) pää-eksimus, mida iga tart ettevõtja peaks kõige enne taotama. Mitte kurjuse tõttu pole maailm nõnda, nagu ta praegu on, waid teadmatuse tõttu. Ja siin on teine pahem kui esimene, sest rumaluse wastu wõideldakse teatavasti asjatult.

Egoism, see maailmahäwitaw põhimõte, on maailma wiinud korratusse, nii et on saawutatud wastupidine sellele, mis pidi saawutatama. Ühe kuningaga asemel walitsewad kinnised, ühe päälinna asemel on sadasid, ühe templi asemel tuhandeid, ühe usu ja keele asemel arwult lugematud. See ei pidanud nii olema, aga kus egoismi ja wiha killustaw põhimõte mõjuw, ei saagi muud oodata. Ja niikaua kui see põhimõte püsib mõjul, ei tohi me ka oodata mingit paranemist maailmaoluforras, waid wastupidi: pinewus alataja juureneb ja muutub lõppeks katastroofiks.

Minult wägivaldala saab maailma wõita, armastuse, enesetalgamise ja õigluse läbi. Niikaua kui maa pääl weel mõõta tarwitatakse, jääb rahueemale.

Kas läheb korda maailma wõimjalt wallutada ja talle pääsmist tuua? See oleneb asja iseloomust, kas wõit on kindel, sest armastus on juure wõim maa pääl; ta on juurewõim taewaft, mille päralt on wõit igawesti. Nagu Jumal on üle kuradi, nii on armastus üle wiha ja wägivalda. Kui üks miljonite hulgaft astub wälja armastuse põhimõtte eest wiha wastu, siis jääb ta miljonite hulgaft wõitjaks. Nii peab see fündmustik arenema. Kuigi see pijut kauem kestab, mida me omas kannatamatuses pole oodanud, siis ei muuda see weel midagi jäädusepärases käigus. Endjad on armulised, rahundudjad ja puhtjüdamlijed. „Endjad on tasased, sest nemad peawad maa pärimal!“

M. Wegner.

Omatasupüüüd igafuguse triifi põhjusena.

Patulangusest ja inimajaloo algusest jaadid on alati leidnud uurijaid ja mõtlejaid, kes on teotjenud meie tegu mõjutawate põhjuste uurimisega.

Süna inimene oli juba alguses omakasupüüde võimu all, siis järgnes loomulikult tõsiasi, et see motiiv väljendus kõigil elualadel. Kogu ta elu ja tegemist valitsesid enesehuvid. Kõik vahetorrad kaasinimestega läbitäimises, kohusetunne seltkonnas, kõik soovimused ja iga teguviis toenes omakasupüüde ja enesehuvi põhimotiivile. Nii oli aegloo warajemal aegul ja nii on ka üldiselt tänapäew, hoolimata kõigist edusammudest ja selgitustist.

Kristlus, kui ilmutatud religioon, on alati olnud omakasupüüde vastu võitleja. Kristiuse eesmärgiks on inimsoo wabastamine ja päästmine. Ta on seadnud endale sihtiks inimesi oma Loojaga uuesti jälle kooskõlla wiia. Kristiust tunneb waid ihte Jumalat, kes lunastustöö läbi maailma lepitas iseendaga, inimestele nende pattusid ei arma enam süüts. Luues täieliku rahu uniwersumis.

Uue moraali otjingul.

Rahulolemata wastusega, mille annab meie Jumala sõna meie olemasolu otstarbe kohta, püüawad inimmetatud uuema aja waimuwoolu isehakanud awohtlid jelle järele, et leida uusi õiguse- ja tõlblusmõisteid. Kõik, mis puutub Jumalasse ja igawikku, heidetakse kõrwale ja jelle asemele ajetatatakse „pubtloomulik“ asjade äraseletamine. Nimult meie tuntud maailm ja jelles olewad tõstasjad wõiwat (nende ütelnuse järgi) moodustada toetuspunkti meie mõtetele. Ei peaks kunagi ületatama mõtte piire, peaks waid liigutama jeespool kättejaadamuse ja nähtawuse ringi. Tõesti, laudadega finnaelutatud maailm! —

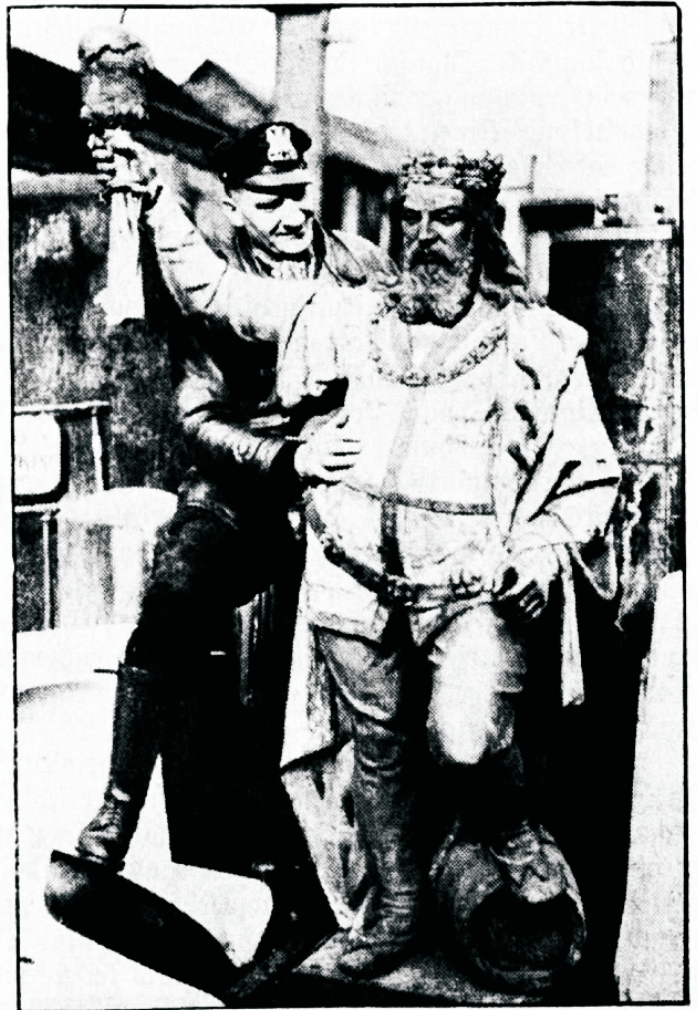
Friedrich Nietzsche, moraalivastastuse filosoof, mõistab hukka kristiuse kui langenute õpetuse ja demokraatia, kui pelgupaiga hellitatuile ja laiskadele. Ta otjib oma „üliinimest“ teispool meie mõistet ning arusaamist heast ja halvast. Ent kes pooldab seda kõike? Nietzsche wõtub oma moraali lõpuks järgmiselt kokku: „Sellised ideed, nagu heldus, kaastunne ja armastus on kahjulikud, eriti kui nad on weel ühenduses õiguse ja jõu ülewimiseega tugewalt nõrgale (isikule), kelle ainjaks kohuseks on tugewamat teenida. Ei peaks unustatama, et eneseohwerdamine, wendlus ja armastus ei ole moraalsed instinktid, waid puht kunstliselt sünnitawad pealerõhumised, mis inimest takistawad iseennast ja oma „mina“ wäljendamast ja lõpuni wälja elamast. Ärgem unustagem, et inimesele on wajalik kaldumus omakasupüüdlikkuseks.“ („Der Antichrist“, I. anne.)

Meie küsimine müüd, kui kaua püüaks mõni rahwas wõi isegi maailm sellise kristlusewastaste õpetuse mõjul? Kas wõiks weel wältida kogu sotsiaalse elu kokkuwarijemist, kui jutlustatakse jarnaseid õpetusi igas linnas ja tööstuslikes keskustes? Sellise „ülimoraali“ kuulutamine, mis ei wõi anda mingit õigusemõistet, muudaks inimsoo lõpuks oh-

jeldamatuks ja wiiks meie tsiwilijatsioonid findlasti hukkumisele.

Loodus ja kogemused tunnistawad omakasupüüde põhimõtte wastu.

Põhjalik aegloo uurimine näitab selgesti, et loodus ei ole ehitatud oma plaani mitte omakasupüüde põhimõttele, waid palju enam liigub terve orgaanilise maailma olemine ja elu omakasupüüdematuse pooluste ümber. Endaohwerdamine ja tee-

Ülimeerita õllefuningas Rambrinus, kes 14 aastase tollitambri oleku järele jälle aujärjele asetatud sai.

nistus on kõikjal põimitud elufudesse. Ja see püüdmine jaab ikka awalikumaks ja positiivsemaks, mida kõrgemale loomuse poolest arenetakse.

Waakleme kord wastjündinud imiku ema. Ta unustab enda ja elab waid lapsele. Ka loomariigiist leiame mitmejuguiseid endaohwerdamise näiteid. Kõikjal loodusel, alates mikrooskoobiliste olemus- tega kuni inimesteni, wõib märgata, kuidas elusolewused unustawad iseenda huwid ning sihi ja mõnikord isegi talitawad oma huwide wastu, et teistele elu kergeks ja mugavaks teha. Emaksolemine tähendab jedajama, mis endaohwerdaminegi.

Inimese edusammu ijeloomustatakse omakasupüüdlike kaldumuste mahajurumise, kaswawa süm-

paatiatunde ning õiglusmeele ja heatahtlikkuse läbi. Voorusetus ja õiglusetus on ennaõhavitamad tegurid. Mida ilmekam on omakasupüüid, seda juurem on enesehavitamise hädasoht.

Eneseohwerdamine wiib sotsiaalsele ja waimlisele täinjele.

Eneseohwerdamine tühjendab hinge omakasupüüde kõntsast ja täidab ta õigawese waimuga, rikastab elu ja toob esile mitmesuguseid wilju.

Ristiusu ja Pühakirja moraal ei ole mitte preestrite, riigimeeste ega ka filosoofide leiutis, waid jumaliku Waimu sünnitus ülevalt, mis ühes inimese waimuga püüab taotleda kõrgemaid sihte — seltskondlikku ja waimulist täinust. Kus iial inimjüdamed jellele mõjule alistuwad, seal ilmneb koos töö inimeste hulgas: perekonnas, rahwuses ja kogu inimsoos. Seal ei ole ka enam wahet musta ega walge, juudi ega kreeklase, mehe ega naise wahel. See ongi ewangeeliumikuulutuse otstarwe ja siht.

Omakasupüüdmata armastus ei ole mitte mõni hilisem arendus, loomise järeksõna. Ta on tõelise religiooni sõna, Looja südamest sündinud ja tegew terwes looduses, wäikesest rakusest kuni inimeseni. Soolimata patulangusest, on inimlik aeglugu siiski elukirjeldus jumalikus keeles. Minult teotsemine iildsuse heaolu kasuks ja andum toinimine teiste heaks, kes waewalt wõiwad sulle seda tasuda, — see teeb elu magusaks. Kus iial see põhimõte jäetakse hooletusse, wõi jellele pühendatakse waid wähe tähelepanu, seal puudub ka elumõte ja otstarwe.

Egoism on 18. sajandi lõpupoole tarwitusele wõetud sõna, aga omakasupüüdlilik mõttewiis on jama wana, kui patt. See meelelaad lasseb waid juurima ettewaatusega otsekoheselt heaolu wõi häda iseenda kasuks tulla ning ei ohwerda kunagi enese huwe teiste heaks wõi mõne iildsuse idee kasuks. On olemas ka weel üks peenem egoism, mis teisele wähemalt niikaua ei püüa kahju teha, kuni ta enda huwid on weel mängus.

Lõpulik wabastamine.

Wabastamine, mida teostas Jeesus, on täielik. Tema saamad tasakaalustatud kõik wastandid. Tema elukäsitlus juhhib täielikule kokkuleppele ja ühesugususele, sest ta peab silmas nii ühe kui teise huwe, asetades neid kõiki samale tasemele. Mis ühele õige on, seda on ta ka teisele. Ta elukäsitlus juhhib inimese jelle ülewa käsu mõistmisele, mis meid õpetab, et ainult siis wõib kindlustada enese õnne ja heaolu, kui on juba kindlustatud iildsuse õnn ja heaäekäik. Selle sihi saamutamise nõuab aga sageli ohwrit, iseene ja enda huwide ohwerdamist, ent seda waid närliselt. Sest lõpuks on ju „enese huwid“ ka kõikide huwid, wõi jälle selleks, mis kindlustawad iildsuse huwe. „Nõnda on Jumal maailma armastanud, et ta oma ainusündinud Poja on

annud.“ Tema armastus inimese vastu mõjutab teda andma oma parimat. Selle läbi on nüüd inimese tee pääsmiseks kindlustatud.

Maailm on juba näinud kõiki walitsemisworme, egiptlaste toorest absoluutismist (ainuwalitus) kuni meie aja radikaalse sotsialismini, ent kõik need näiwad nurjunud olewat. Nad jooksid puruks omakasupüüde kalju otja. Juba algusest peale on see kõik ainult üks lahingute, werewalamiste, türannia, rõhumise ja häwitamise rida.

Kui imelikult on tõdenenud Kristuse sõnad, kuna ta ütles: „Kes mõõgaga tapab, peab mõõga läbi hukka saama.“ Lastatuhandete aeglugu finnitab seda. Aga selle läbi, kes neid sõnu rääkis, on wäljunud maailmakäiku mõju, mida ilmutab rahwuste sünni ja häwingu kõrwal üks „teine rahwas“, kuigi wäikene hulgakene, kes, sageli maailma poolt põlatud, alataja ümbritses Rahwuirsti ja kes wäsimata töötab ühe riigi ülesehitamise kasuks, mis enam kunagi ei hukku; riigi, mis tunneb waid üht wõimu — armastuswõimu, walitsuse, mille püstitab alamate südamesse armastuse põhimõte. Täis lootust waatawad nad tulewiku ja palwetawad uskliku südamega: „Sinu riik tulegu.“

J. J. Huenergardt.

Põlewaim kõigist küsimusist.

Magu Mikodeemus ja rikas noormees, on „tuhanded kõigil aegadel küsimid: „Mis pean ma tegema, et ma õndsaks saan?“

Esimesest sõnakuulmatusest ja jellele järgnewast Paradiisist wäljaajamisest saadik kuni olewikuni on inimesed ifka jälle küsinud: „Mis peame tegema, et saada õndsaks? Sellele küsimusele tahaksime wastata Jumala sõna abil. Minewikus walitsid paljud oma enese tee ja meie usuliste mõistete segaduses waatawad paljud, kuidas nad wõiksid leida hästi muga wat teed, et oma „arwamise“ järele saada õndsaks. Räägitakse ja kirjutatakse palju „wabadusest“ ja „armust“; kas aga saadakse aru jügawast jumalikust mõttest? — Minult harwa! Mii peab Jumal sõna olema meie juhtija ja täht, ainult nii wõime saada kõige põlewamale kõigist küsimustest eesimatu wastuse. On olemas

Jumaliku tõe neli alusjammast,

milledele peab toetuma meie usuehitus, et pidada vastu tulewatele tormidele. Mõjutused ja olukorrad wõiwad olla mitmesugused, kuid siht wõib ja tohib olla ainult üks: igawene elu ja õndsus.

On olemas püha „pean“, mis tuli jumaliku õpetaja enese juust. Tähtsal õöl tuli Mikodeemus Jeesuse juure koormatud südamega. Tõsised küsimused kaugeleulatawa tähendusega piinasid seda

„Suuda rahwa ülema“. Olid need jüdametunnis-
tusepistad, hingemõitlused või mõlemad, mis aja-
sid teda „öösel“ Ennistegija juure? „Opetaja, meie
teame, et ja oled Jumalast tulnud õpetajaks; jekt
iisksi ei või neid inetähti teha, mis jina teed, kui
Jumal ei ole temaga.“ Joh. 3, 1—7.

„Meie teame.“ Seda juurem on wastutus Ju-
mala ees, jellepärast paneb Ennistegija, kui alati
awitaja hingearst, oma käe jelle teadja walutawale
haawale ja kordab kolm korda tõhijema tõde, mis ku-
nagi on tulnud inimese huultelt: „Tõesti, tõesti,
mina ütlen julle, kui keegi ei jünni ülewalt, ei või
tema mitte Jumala riiki näha. . . Ei või tema mitte
Jumala riiki saada.“ Mikodeemus ei saanud aru
Jeesuse sõnade mõttest, jellepärast ka küsimus: „Kuis
wõib inimene jündida, kui ta wana on?“ Loomulik,
et uuestijündimata inimene ei või mõista waimu-
keelt. „Tõesti, tõesti, mina ütlen julle.“ Igawene,
ümberlükkamatu ja muutmatu tõde. Selle ajani
polnud weel ühegi inimese juu ütelnud jeda nii
jelgelt, ja kindlalt: „Kra pane imeks, et ma julle
olen ütelnud: Teie peate ülewalt jündima.“

Esimene alusjammäs, millel peab põhjenema
meie usuehitus, on **jällesjündimine** mõjutatuna püha
Waimu wäe läbi. Jumala Sõna on waimumõõk,
mis „tungib läbi, jenni kui ta lõhub hinge ja wai-
mu, ka liikmete sooned ja üidi, ja on mõtte ja jü-
dame nõude äramõistja.“ Ew. 6, 17; Ebrea 4, 12.
Kas meie — inimesed mõistame tuult? — Ei, jekt
„tuul puhub kuhu ta tahab ja jina kuuled tema
häält, aga jina ei tea mitte kust ta tuleb ja kuhu ta
läheb. Mõnda on igauks, kes waimust on jündinud.“
Mikodeemusega küjwad paljud: „Kuida jee võib
jündida?“ Nii on jällesjündimine saladus, arujaa-
mata loomulikule lihast jündinud inimesele, kes mi-
dagi ei pane tähele Jumala waimust. Siiski aga
awalik tõde; jekt nagu tuule mõju on kindel tõstaji,
nii on ka jällesjündimine „weest ja waimust“ ja „ela-
wa Jumala sõna läbi“, mis ka igawesti jääb.“
1. Peetr. 1, 23.

Uuestijündida Jumalast, jee on jügaw, püha ja-
ladus, mida meie isiklikult peame elama läbi, ei
mõista jeda täiesti. Nagu tuul pühhib kõik ära ja
puhastab, nii ilmutab end püha Waimu wõim igas
inimeses, kes tahtlikult allub jumalikule mõjule.
Peagi kuulutab end waimu wõim häwitawa tormi
jarnafelt, siis aga jälle kui „wainne, pehme kohn“. See
awaldub meie isikliku seisukoha järele Jumala
wastu.

Elaw waimuhoog on jarnane wägewale, wõim-
jale woolule, mis kujuk kaasa kõik ebapuhhta. See
tahab eemaldada ja kõrwaldada kõik ebapuhhtad,
mittepühhad mõtted ja tunded, mis pole „waimli-
jed“ waid „lihalikud“, mis pole taewalikud waid
maised. Jumala tõde esimene tähtis alusjammäs on
jällesjündimine, mis on Jumala wäe ilmutus patu-
jete inimsjüdamele. Kas ei katsuks meie end põhja-

likult järele, kas meie usf põhjeneb jellel alujel?
Keegi ärgu allugu esjitatawale pettusele; mõistuseusf
ega päritud kirikuusf ei või iialgi asendada jälle-
jündimist. „Seepärast kui keegi Kristuse jees on,
siis on ta uus loom; wanad asjad on mööda läinud,
waata, kõik on uueks jaanud.“ 2. Kor. 5, 17. Kus
Jumala Boeg on rääkinud oma wõimusõna: „See
on lõpetatud“, jecal on ka tõelikkuses kutsjutud ellu
uus loomine: „Wanad asjad on mööda läinud . . .
kõik on uueks jaanud.“ Enam ei ela wana patuju-
lane, waid Jumala armu läbi jällesjündinud Jumala
laps. Püha Waim on wõtnud walitsuse oma kätte.
„Mis waimust jündinud, jee on waim.“

Melipihi päewal, kui Püha Waim ilmutas end
nii imelisel wiisil ja Jumalasõna jutlus nii wõim-
jalt läks „läbi jüdamet“, siis wastati küsimusele,
mis kujundab teise jumaliku toe alusjamba: „Me-
hed, wemad, mis peame meie tegema?“ — „Pa-
randage meelt ja igauks teie seast lastu ennast
ristida Jeesuse Kristuse nime peale pattude andeks-
andmiseks ja siis peate teie Püha Waimu anni
saama.“ Kus Püha Waim on mõjutanud õige
meeleparanduse, on olemas uus meel. Weehauda
astumise nõue endise inimese matmiseks on nii elaw
nagu apostlite päewil. „Mis taistab, et ma ei
lase end ristida?“ oli küsimus neil päewil. „Ujud
ja kõigest jüdamest, siis võib jee jündida.“ Nii on
ufuristimine nähtaw kuulutus jällesjündimise näge-
matust jeesmisest käigust. „Sea jüdametunnistuse
tõotus Jumalale“ tähendab oma enese tahtmise käie-
list üleandmist. „Mga kui meie Kristusega oleme
jurnud, siis usume meie, et meie ka temaga peame
elama.“ Rooma 6, 1—23.

Kui Ennistegijat ristiti Jordani woogudes, jün-
dis kõigi jilmade ees nähtaw ime. Taewas awanes
ja Jsa hääl kõneles: „See on minu armas Boeg,
kellest minul hea meel on!“ Selles, et Ennistegija
täitis „kõik õigusejad“, jättis ta meile eeskujju,
et meie peame käima tema jalajälgedes. Kas jee
tee, mida käis Opetaja, on jüngritele liig wäikes-
tähenduslik? Usklikus sõnakuulmisest saab iga tõeli-
kult jällesjündinud Jumala laps jällesjündimise pitsa-
tikis „Püha Waimu anni“. õiget meelesparandust ja
elumuudatust võib mõjutada ainult püha Waimu
läbi ja õige usu tõenduseks tunnistab end Jssand
imetegude ja tähtede läbi oma ustawate järektuli-
jate poole. (Mark. 6, 15—18). „Dlete Teie jaanud
püha Waimu, kui Teie saite usklikuks?“

Taewase Opetaja kats ustawat julast waewle-
jid wangis ewangeeliumi pärajt. Näilijelt maha-
jäetuna oma Jssandast, lauljid nad kiidulaule Ju-
mala auks. „Ja wangid kuulsid neid.“ Jehoowa
wastus ei lastnud end kaua oodata. „Mga äkitselt
jündis juur maawärijemine“, kõik usjed awanesid
ja wangid wabanesid. Paulus ja Silas olid wabad,
aga nad jäid oma kohale, neil oli kuulutada õnnis-
tusõnum, anda wastus wangihoidja põlewamaile

Jumala

kiijimusele: „Isandad, mis pean ma tegema, et ma õndsaks jaan?” Selgelt ja weenvalt tuli vastus: „Uju Issanda Jeesuse Kristuse sisse, siis saad sina ja sinu pere õndsaks!”

See on jumaliku töö kolmas alusjamm. „Kes usub ja teda ristatakse, jee peab õndsaks jaama.” Jeesuses Kristuses on õndsus. Usud ja kõigest jiidamest, et tema on Jumala Poeg? „Minule on antud kõik meelewald taewas ja maa peal. See pärast minge ja tehke jüingriks kõik rahwas, neid ristsides Issa ja Poja ja Piiba Waimu nimel.”

Temale on antud kõik meelewald taewas ja maa peal ja hiiski koputab ta paludes ja manitsedes iga patuse jiidame usule. Jeesus tahab omada meie jiidameid täiesti. Eluwürst tahab ajutada oma aujärje meeleparandusele walmisolewas ja jällejündinud patuse jiidames; jeal tahab meie Lumastaja panna maksma oma walitust meie mõtete, tunnete, sõnade ja tegude üle. Kes tahab keelata jeda temale?

Lõpujamba fujundab jällegi Kristuse sõna, kui vastus kiijimusele: „Hea Spetaja, mis pean ma tegema head, et ma mõiksin jaada igawest elu?” Kiijimus oli tõsine. Selle wäärilijelt andis hea Spetaja selge wastuse: „Tahad sa aga elusse jaada, siis pea käske.” Sellega on kaotatud iga kahtlus; neljas jamm on sama piiba kui teised. Mäejutluses on Kristus kuulutanud oma seisukoha Jumala kinnne käsu kohta sellega, et ta ütles: „Urge mõtelge, et mina olen tulnud käsku ehk prohwetid kaotama; mina ei ole tulnud neid kaotama, waid tõeks tegema. Seet mina ütlen teile tõesti: Kuni taewas ja maa hukka läheb, ei lähe mitte hukka käsi, mis kõige wähem kiri ehk tähelene on, jenni kui kõik jünnib.” Matt. 5, 17, 18.

Peaks aga müüd teegi wäitma — Kristus on kiiri allunud käskude sõnakuulmisele nii kaua kui ta elas maa peal, aga oma jurmaga olewat wabastanud meid sõnakuulmisest Jumala käskude wastu. Jee ei tunne ei Jumala iheloomu ega Piibakirja. Üle haua ja peaaegu 40 aastat peale tema illestõusmist ja taewaminekut on „Jumala Poeg, kellel filmad on kui tuleleegid” pannud oma jüingritele jiidamele paluda eriti **ihke käsu** eest ja sellega on „Singamise päewa Issand” wastuwaidlemata tõendanud, et „ei pea langema kõige wähem kiri ehk tähelene käjust.” Matt. 24, 20. Muutumata nagu Jumal ise, on tema piihad moraaliseaduse käjud. Kiiri muudeti neid jumalate inimeste poolt ettekuuluse kohaselt Taanieli raamatu 7, 25; kuid kõige kõrgema ustawad lapsed asetuwad oma Issanda ja Snnistegija kõrwale. Kui Jeesus elab inimese jiidames, siis walitseb ta meie jiidames. Armastusest taewase Issa wastu on „tema käsu teinud suureks ja auliseks.” Oma järellkäijale ütleb ta: „Kui teie mind armastate, siis pidage minu käsu sõnad.” Joh. 14, 15.

Nagu Jumal tunneb lõppu algusest jaadik, on ijeenejstündistetan, et temal on meie maailma jaoks kindel kawa. Mis on see kawa, jeda mõib selgesti näha piibli ettekuulutuste uurimisest. Sündmused, mis koostõlas Jumala eesmärgiga, peawad tulema ühenduses maailma jaatusjega, on lihtsast näidatud kindlas prohwetisõnas.

Wanaaja prohwetid, kelledele piibas nägemuses ilmutati need juured itseenid, igatsesid mõista nende tähendust. Nemad „on otfinud ja taga nõund . . . mis ja misjuugust aega Kristuse Waim, kes nende sees oli, tähendas. . . Kellele oli ilmutatud, et nemad jeda ei mitte ijeenestele, waid meile jaganud, mis teile müüd on kuulutatud; . . . kuhu sisse ka inglid igatsewad kummargile waadata.” 1. Peetr. 1, 10—12.

Piibel teeb selgest, et maailma moraaljed ja waimjed oluforrad on wiimseil päewil kõige tumedamad, kõige petlikumad ja kardetawamad kõigiit aegadeist inimjoo pikas, traagilises ajaloo. (2. Timot. 3, 1—5, 13; 1. Tim. 4, 1, 2). Kuid just sel ajal on jumaliku töö ja iganes ühele inim-põlwele antud ewangeeliumi walguse kõige täielikum ja selgem ilmutamine. (Spetuse sõnad 4, 18; Taanieli 12, 1). Müda lähemale meie jõuame lõpule, jeda enam awaldatakse saatana wõimu. (Ilmutuse 12, 12; 2. Tesjal. 2, 9; Ilmutuse 16, 14). Samuti awaldub Jumala wõim juuremal määrat tema ustawate illejäämte seas. (Ap. teg. 2, 17—21; 3, 19, 20.)

Peasjad praeguses ettekuulutuses.

Siin esitame piibliist neliteist oja Jumala ettekuulutusest maailma ajaloo lõpujündmiste üle.

1. Ewangeeliumi kuulutamise aja kestel pole kestwat maailmarahu. Jeesus teatab, et sõda ja jutud sõdadeist kestawad aja lõpuni. (Matteuse 24, 6). „Rahwas tõuseb rahwa wastu ja kuningriik kuningriigi wastu” — läbi kogu inimajaloo käigu. (Matt. 24, 7).

2. Selle aja lõpupäewad pole julgeoleku ja kindluse päewad, waid „wiimseil päewil peawad olema hirmsad ajad.” (2. Tim. 3, 1). Siis on rahwuswahelise ahastuse, rahutuse ja segaduse aeg. (Luka 21, 25). Snnimeste jiidamed nõrkewad kartusest ja ebaharilikude asjade ootamise pärast, mis maailma peale peawad tulema. Ühenduses nende asjadega ilmub Kristus juure wäe ja auga taewa pilwedes. (Luka 21, 25—27).

3. Rahwaste seas walitseb wihawaen ja tülid ning Jumala wiha langeb inimestele nende häwitamiseks. (Ilm. 11, 18). Siis saawad maailma kuningriigid meie Issanda Jeesuse Kristuse kuning-

kaeva tulewaste fündmuste kohta.

riigiks ja tema wõtab oma kätte Jumala juure wäe oma waenlaste häwitamiseks, ja walitseb igawest ajast igawesti. (Slm. 11, 15—18).

4. Ewangeeliumi aja lõpu aastail, just enne lõplikku maailma sõda, on ennenägemata ja üldine

uurimisel leiame, et see maailma usuline-poliitiline ühing ebateadlikult valmistab maailma ette anti-kristuse isiklikuks ilmumiseks ja Armageddoni hirmjaks hävituseks.

8. Suurel rahu-liikumisel näib olevat edu ja

Paawst Piuse XI õnnistab rahwaft kiriku wäliselt sõdult, mis 1870. aastal wiimast korda tehti.

ettevalmistus ja mobilisatsioon sõjaks. (Noeli 3, 2. 9. 10).

5. Just enne seda aega, mil kõik rahwad on lõpudõitluseks kogunenud Armageddoni, on Kaage-Sõda rahwaste ärkamine (Noel 3, 12; Slmutuse 16, 12—16) oma osa ettevalmistuses Jumala juure päewa sõjas.

6. Just enne lõppu tuleb esile juur üleilmne rahuliikumine rahwuswahelisel näitelawal. Siis on üldine kõnelemine desarmeerimisest ja sõja tühjastunnistamisest. (Jesaja 2, 2—4).

7. Rahwad pööravad kiriku poole maailma päästamiseks sõja hädaohust; moodustatakse juur rahwuswaheline usulispoliitiline liit, mis püüab maa peale ajutada inimeste poolt loodawat rahu ja õigluse tuhandeaastast riiki. Kuid prohwetisõna

tuleb wõitluse ning sõja waherahu. Maailm mõtleb üldiselt, et lõpuks ometi on leitud tee kestwale rahule ja julgeolekule. (1. Tesj. 5, 3).

Kuid rahu unistus muutub hirmjaks sõja luupainajaks ja Armageddon saatuslikuks hävituseks. Säätselt puhkeb üllatatud ja ettevalmistamata maailmas sõja ja häwituse juur torn, nagu hirmus tuulispöök. (Jeremia 23, 19. 20).

Lõpusündmuste kiirus.

9. Kui maailma näitelawa on ajetatud lõpu-konfliktti ette, liiguvad asjad kohutawa kiirusega. Nja lõpuaastail tuleb, otsejese wastolus möödunud sajanditega, teatud rutt maifestes asjades. (Daanieli 12, 4; Rahumi 2, 4).

„Tulge kokku, ja tulge, kõik teie rahvas jaalt ümberkaudu, ja koguge.“ Zoeli 4, 11.

Lõpu sündmused on kiired. Rahvad tormavad jotta nagu kohisewad wägewad weed. (Jesaja 17). Sõja pealetungid ja sõjalised käigud tulewad wõimja lainetetõusu kiirusega, wõi juure kaitsetammi murdumisel tekkiva weeputuse hooga.

Prohwet Jeremia wõrdleb jeda rahwaste lõpukonfliktti juure kange tuulega (Jeremia 25, 32). Ennetus läheb wälja ühest rahwast teise juure kiirusega, mis tõmbab kõik jõud oma keerisesse. Ühenduses jelle lõpu wõitlusega on Jehoowa mahalöödud ühest maa otsast teiseni. (Jeremia 25, 31—33).

10. Ühel päewal — mille täpset aega ei tea ükski inimene — äkitselt ja ootamatult, nagu waras öösel, märkimata ühestki erilisest sündmusest maa peal, lõpetatakse Kristuse kui meie eestkostja ja ülempreestri eestpalwe; inimeste katseaeq on lõppenud, lunastuspäew lõpeb ja wiha päew algab. Inimese kohtupäew (1. Korintuse 4, 3) lõpeb ja Jumala juur päew algab. (Ap. teg. 2, 20).

Jumala töö on siis tehtud.

Siis lõpeb Kristuse wahemehe teenistus armu aujärje ees patuste inimeste lunastamiseks. (Salm. 22, 11. 12). Kunigriigi armuõpetus (Matt 24, 14) on lõpetatud oma töö teenistuseks igale keelele ja rahwale ning kogu maailma rahwa ettevalmistuse Kristuse kohtamiseks tema ilmuuimisel. Nii saab olema valmistatud ette tee Kristuse tulekule, et lõigata armuõpetuse lõikust. (Salm. 14, 6—14).

Kristus ei tule ega saa ka tulla enne, kui Salmutuse 14. ptk. kolmekordne sõnum pole jarnaselt valmistanud teed Issandale. Sellepärast leiame Salmutuse 7, 1—3 uurimisest, et Armageddoni päew oma üldise sõja ja taplusega ei saa tulla enne kui pole lõpetatud Jumala sulaste pitseriga märkimine.

11. Siis käiwad üle maa seitse hirmsat nuhtlust, mis on jarnased neile kümnele nuhtlusele, mis langesid Egiptusele just enne Jumala wanaaegse rahwa wabastamist. (Waata Salmutuse 16). Need nuhtlused on Jumala halastuseta kange wiha, ja peale nende nuhtluste ajal pole enam pattude andeksandmist. (Salmutuse 15, 5—8; 22, 11).

12. Nende nuhtluste ajal on jarnane hädaaeg, misjuuguft pole olnud seitsaadi, kui üks rahwas olnud (Zaanieli 12, 1). Need juured rahwuswuhawehelised tülid satuwad oma haripunktile kuimenda nuhtluse all kõigi rahwaste kogunemiseiga Armageddoni kõigemägewama Jumala juure päewa sõjaks. (Salm. 16, 12—16). Siis on werise wõitluse aeg, mis kaugeft ületab rahwaste endised konfliktid. See jõda ei tõmba kokku mitte üksi ühe wõi kahe mandri rahwaid, waid „kogu maailma“ omad, nii tsiwiliseeritud kui tsiwiliseerimatud. Kui rahwaste sõjawäed on kogunenud kõigemägewama Jumala juureks wõitluseks, tuleb Jeesus. (Salm. 16, 15).

Selle aja lõpusündmused.

13. Ühenduses Armageddoni juure konfliktiga tulewad jelle praeguseaja lõpusündmused, mis wäljenduwad Kristuse taewast mahatulekus. Nende seast tähendame:

a) Suurim maawärisemine, mis iial tuntud (Salm. 16, 18—20), mis liigutab taewast ja maad (Ebreala 12, 26). Selle wõimja põrutuse all läbewad segi taewa wäed. (Matt. 24, 29. 30).

b) Suure Baabiloni häwitamine. (Salm. 16, 19; 18, 21).

c) Suurte raheterade kukkumine (seitsmes nuhtlus, Salm. 16, 21), mis täielikult häwitab iga waleõpetuses wiibija. (Esekieli 13, 10—14).

Muline koit.

d) „Taewas taganes otsekui kokkukeeratud paber.“ Salm. 6, 14. Taewas awaneb ja siis tuleb Jeesus kui kõikewõitew kuningate kuningas ja isandate Issand. (Salm. 19, 11—16).

14. Kristuse nähtaw, sõnasõnaline, isiklik taewast mahatulek, saadetuna kõigist pühadest inglitest (1. Tesjal. 4, 16; Matt. 25, 31; 24, 30. 31), et lõpetada suur tüli hea ja kurja wahel. Jeesuse Kristuse, kui jumalikult määratud maa walitseja tulek walituse wõtmiseks oma õlgadele ja walitsemiseks ja juhtimiseks õigluses, toob kestwa rahu jelle maailma praegusele halwenemisele ja patustneetud olukorrale.

Need osad pole inimteooriate weidrused, waid elawa Jumala tõde. Nga oja kinnitus on Pühakirjas antud faktide lihtne, loogiline tagajärg ja igaiiks on täielises kooskõlas Jumala sõna lihtsate kinnitustega. Tähtis küsimus on, kas oleme tuttwad Jumala ettekuulutatud kawaga ja kas tutwustame jellega ka teisi?

Uus jeadus.

Milles seisab uus jeadus? Kus ja millal see tehti? Uus jeadus seisab Jumala poja andmises inimeste lunastamiseks nende pattudest. Ingel Gabriel ütles Noosepile: „Tema peab poja ilmale tooma ja jina pead temale nime panema Jeesus, sest tema peastab oma rahwa nende pattudest.“ Matt. 1, 21. Müüd esitati küsimus: mis ajast peale peasteti Jeesuse Kristuse läbi inimesed nende pattudest? Kas alates jellest, kui ta Kolgatal watas oma were? Ei, sest murdu oleksid läinud kaduma kõik warem elanud inimesed; jekt „ühegi muu sees ep ole õnnistust; jekt ühtegi muud nime ei ole taewa all inimestele antud, kelle läbi meie peame õndsaks jama.“ Ap. teg. 4, 12. Millal ohwerdati juba Jumala tall? Prohwet Johannes ütleb meile, et see tapeti ära „maailma algusest“. Salm. 13, 8. Müipea, kui efimesed inimesed — Adam ja Gewa — olid

patustanud, vajajid nad Õnnistegijat, kes peastaks neid igaweseist jurmaotfufest. See lumastus jündis Jeesuse Kristuse läbi jelles, et tema — Jumala poeg — Paradiijsis pakkus oma kalli elu inimeste lumastamiseks. Ükski teine olend maailmas ei juutnud täita Õnnistegija kohta ega mõjutada lumastamist. Minult Jumala armastatud poeg, esimenejündinu kõigist olendeist, wõis päästa inimesi igaweseist huffaminekust. Patt nõudis Jeesuse Kristuse kallist werd Kolgata risti jalal. Midagi wäheemat ei wõinud wabastada inimesi patust ja igaweseist jurmast. Patu eest makseti suurt hinda; aga see anti wabalt ja heameelega, et meil oleks elu külluses ja et meie jiltpeale enam ei teeniks pattu ega uuesti lööks risti Jumala poega.

Töotused tulewast lumastajast, töotused Jumala laste täielikust wõidust iga patu üle usu läbi temasse, töotused uuestisünniks elawaks lootuseks Jeesuses Kristuses — need jumalikud töotused kujutawad uut seadust. Need on tähendatud nii Wanasse kui ka Uude Testamenti; jelle tagajärjel ei saa meie Wana Testamenti nimetada wanaks jeaduseks. Wäljendused „Wana ja Uus Testament“ pole üldse piiblikud, olgugi, et need sõnad on peal kirjaks. Piiblikirja peatitkid ja raamatute peal kirjad ei leidu algtekstis, waid on asetatud jinnu lugejate paremuks. Sama tehti „Wana ja Uue Testamendi“ peal kirjadega. Ükski kord ei tähendata piibli wiimases osas wõi Uues Testamendis, nagu meie seda kombe ja mugawuse pärast ütleme, piibli eijimeist osa wananenud ja kasutu raamatuna, waid alati kui elawat Jumala sõna, mis wõib meid teha õndsaks usu läbi Kristusesse. Piiblis tulewad küll ette sõnad „Wana ja Uus Testament“, aga nad tähendawad alati Wana ja Uut Seadust ja just jelles walgujes, nagu meie waatleme seda jiin; sest jeadusel ja testamendil on üks ja jeesama tähendus.

Jssanda nõuded õndsaksjaamiseks on jamad nii uues kui ka wanas jeaduses, nimelt usk ja sõnakuulmine Jumala käskude wastu; aga jelle sõnakuulmise täieliku läbiwiimise töotused on wanas ja uues jeaduses lahkuminowad. Selle üle loeme järgmist: „Aga nüüd on tema jeda kallima ameti jaanud, mida parema jeaduse wahemees tema ka on, mis ka parema töotuste peale on jeatud.“ Ebreas 8, 6. Selles tekstis on meil jiin uue jeaduse, kui kolm korda parema jeaduse üle seletus. Misparast on uus jeadus kolmekordjelt parem wanast? Sest, et juurwürist Mikaeli käes on uue jeaduse amet wõi töö ja, et tema jeda teostab. Sest et Jeesus Kristus, ainjam wääriiline wahetalitaja Jumala ja inimeste wahel, inimkonna eest jelseif. Kuna lõukoer Juuda jooft, wägaw wõitja, on annud töotused jelle jeaduse tingimuste wõidukaks läbiwiimiseks. See on parem jeadus, kuna Jeesus Kristus on jelles jeaduses.

Aga jee kõrge jeadus ei aita ega saa ka meid

aidata muidu, kui et ka meie oleme seal jees. Eht olgu jiiis, et meie wõtame wastu jelle ülewa jeaduse tingimused ja lajeme Kristust mõjutada meis täielikku sõnakuulmijst Jumala käskude wastu, aga meie oleme jiiiski weel wäljaspool päästelaewa ja huffamineku hädaohus. Aga mitte oma enese jõust ega oma enese pingutuste läbi ei pea meie piüidma wastata Jumala tahtele, sest Jeesus tahab wiia meis jeda läbi, et meie apostel Paulusega wõikjime tunnistada: „Aga ma elan, ei mitte enam mina, waid Kristus elab minu jees, ja mis ma nüüd elan lihas, jeda elan ma usus Jumala Poja jisse, kes mind on armastanud ja ijeemast minu eest ära annud.“ Kol. 2, 20.

Mati on Jumala nõuks olnud wiia inimesi täielikku fooskõlasse temaga ja päästa neid igaweseist jurmast. Tema palus prohwet Etekieli läbi ja rääkis: „Misparast tahate teie jirra, oh Jsraeli jugu! . . . Na ma tahan teid wõtta paganate käest ja teid koguda kõige maade jeesst ja teid jaata teie maale. Na ma tahan teie peale riputada puhast wett, et teie puhataks jaate; kõigist teie roojusest ja kõigist teie ebajumalajst tahan ma teid puhastada; ja ma tahan teile uue jiidame anda, uue waimu teie jisse anda ja kiwije jiidame ära jaata teie lihast, ja teile iithe lihase jiidame anda, ja oma waimu tahan ma teie jisse anda, ja teha, et teie wõtate käia minu jeaduste jees, ja mu kohtuseadusi pidada ja nende järele teha!“ Etekieli 33, 11; 36, 24—27.

Millijed ülewad troosti ja armastuse sõnad inimeste wastu on tähendatud jiiia! Olgugi, et nad jagedasti pööravad temale jelja ja jalgawad teda, läheb ta ikkagi neile järele ja ütleb: mis tahate teie jirra ja minna kaduma, kuna Jeesus oma kalli werega on muretjenud teie eest? Tema ei taha, et ükski läheks kaduma, waid et igaiüks pööraks meeleparandusele. Tema tahab muuta inimesed ümber wõi uuesti jünnitada ja anda neile uued jiidamed ja meeled ja teha neist jarnased inimesed, kes käiwad tema käskude järele ja peawad tema õigusi.

Kuulake, mida Jehoowa kõik tahab teha oma rahwale: „Na ma tahan oma jilmad nende peale panna nende heaks ja neid tagasi tuua jeia maale; ja tahan neid ehitada ja ei mitte maha rikkuda, ja ma tahan neid istutada ja ei mitte ära rikkuda. Na ma tahan neile jiidame anda mind tunda, et mina olen Jehoowa; ja nemad peawad mulle rahwaks olema, ja mina tahan neile olla Jumalaks, kui nemad minu poole pööravad kõigest oma jiidamest . . . See on jeadus, mis ma Jsraeli jooga tahan teha parast neid päewi, ütleb Jehoowa: ma tahan oma käsuõpetuse nende jisse anda, ja nende jiidame peale jeda kirjutada, ja tahan neile Jumalaks olla ja nemad peawad mulle rahwaks olema.“ Jer. 24, 6., 7; 31, 33.

Kuis Jehoowa oli nõudnud Jsraeli rahwaga

jelle seaduse tegemist! Tema soovis südamest, et nemad õpiksid tundma teda, — wägawat Iisraelis, — et neil lähaks hästi.

Jeremia rääkis kogemusest, kui ta hüüdis: „Tee mind terveks, Jehoowa, siis saan ma terveks; jaada mulle abi, siis saan ma abi, sest sina oled mu kütus!“ Jer. 17, 14.

Ustav, sõnakuulelik julane Jeremia oli õppinud tundma juurt Iisraeli wüürsti ja ta usaldas teda surmani. Tema oli kogunud, et inimlik jõud ja abi pole küllaldane kurjale waenlasele kogu jelle wäega wastupanu awaldamiseks. Aga Jumalale tänu, ta oli tuldunud sellega, kelle jõu läbi ta wõis kustutada kõik kurja tulised nooled. Milline teadmus, milline troost, milline jumala-usaldus on wäljendatud sõnades: „Tee mind terveks, Jehoowa, siis saan ma terveks; jaada mulle abi, siis saan ma abi!“

Ka Sejaja tõstab oma hääle püha waimu läbi ja wäljendab nii iseene, kui ka nende kogemuse, kes Jeesuse Kristuse läbi on leidnud lunastuse uues seaduses. Tema kõneles: „Waata, Jumal on mu õnnistus, ma olen julge ja ei tunne hirmu; sest Iisand Jehoowa on mu tugewus ja laul ja on mulle jäänud õnnistuseks.“ Jes. 12, 2. Millised kindlused ja usaldused ülewad sõnad! „Waata, Jumal on mu õnnistus ja minu tugewus.“ Mitte wägi ega wõim, rikkus ega wara. inimesed ega wüürstid, waid Jumal on minu õnnistus, pärandus ja oja.

Laulid Daawetil olid mitmejuguised kogemused oma elus, aga lunastatute, kes said osa uuest seadusest, kogemus paistab kui päike keskpäewal. Tema hüüab: „Jehoowa, sind armastan ma südamest, minu wägi; Jehoowa on mu kalju ja mu tugew linn ja mu ärapeastja; mu Jumal on mu kalju, kelle juure ma kipun, minu kilp ja mu abisariw, mu kõrge warjupaik.“ Laul 18, 2, 3.

Wõimata on armastada Jumalat ja wihata tema seadust. Pole ime, kui ta kõneleb uuest seadusest: „Ma tahan oma käsuõpetuse nende sisse anda ja nende südamete peale seda kirjutada.“ Kui meie Jumala armust oleme sündinud meest ja oleme Jeesuse Kristuse wõtnud vastu oma südamesse, siis on seal ka Jumala seadus, sest Jumala püha seadus on ka tema südamel. Tema on kirjutatud: „Ma tahan heal meelel teha sinu meele pärast, mu Jumal, ja mu südamete põhjas on ju käsuõpetus.“ Laul 40, 9.

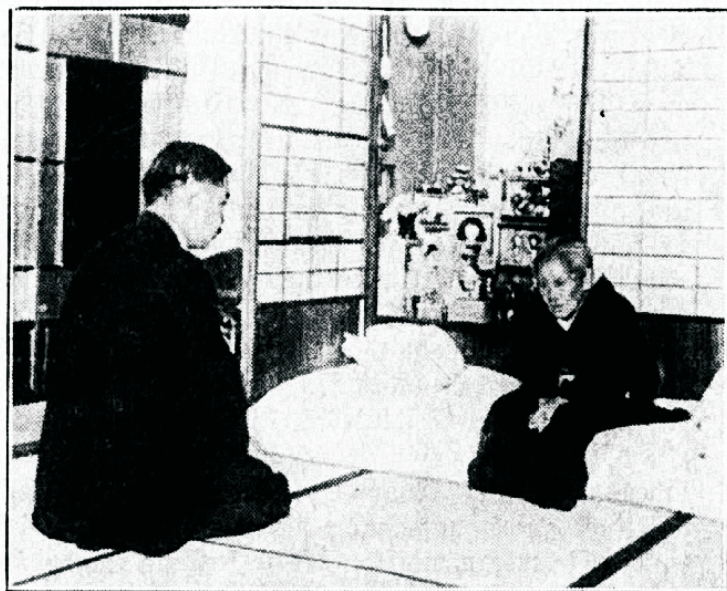
Minu armas, kallid lugeja, on sinul oja sellest ülewast uuest seadusest? Oled ja Jeesuses leidnud täielist õnnistust? Kas kuulutab sinu igapäewane elu, et sinu südamel on pühad kümme käsku ja wastad neile nii nende waimu kui ka sõnade järele?

W. J. Mayer.

Kodulõel.

Meie taasinimesed kodus.

Ringi, mis sin kühimuse tuleb, kuulub esma-juones perekond. Kes tahab meeldida teisele, peab jeda oma olekuga, nõnda nimetatud hää tooniga tõendama. Suhtub aga üsna tihti, et mõni näitab küll wäljaspool kodu wõõraste wastu oma hääd tooni, aga koduste wastu kodus jätab jelle enam wõi vähem tähele panemata. Küjuused inimesed jätab küll wõõrastele hää mulje, kuid ei pea jeda maewa wäärseks, et ka nende juures hääs walguks seista, kes on peagu alati nende juures ja kellele nad wõlguwad suurima lugupidamise.

Saapani saadik külastab oma 91 a. wanust ema. Elades wälismaal kirjutas ta emale iga päew ühe kirja. Paganad on kristlastest wiisakamad.

Hääd, lahked käitumiswiisid on neile kui pühapäewariided, mida teiste pärast selga pannakse igapäewaste riiete asemele, kui kodulähest üle astutakse. Hää eluviis jelles juhtumise on midagi ise tehtut, wäline, mis kogemata ilmsiks tuleb, aga kiiresti jälle tagasi hoitakse. Küllgeriputatud ehtesajadel aga pole wäärtust ega püü. Meie ülalpidamine ei tohi olla mõjutatud niiteldeta etiketist, paljast wõõrastelega arwestamisest, waid jeda peab määrama südamehääl. Sisemus ja wälimus peawad ühtima. Ilma sellela wõib olla küll lugupeetaw, aga mitte lugupidamise wääriline. See on lihtne elutarkuse käsk, just nende lugupidamist wõita, kellega peagu alati ühes ollakse. Ilma wastastikuse armastuse ja lugupidamiseta on

mõimatu kodus end õnnelik tunda. Lugupidamine ja armastus kaotatakse tingimata, kui koduste vastu kõige lihtsamad hää kombe reeglid kõrvale jäetakse.

Mõni usub, et ta tohib kodus nii olla, et end ei painuta millegi alla, et võib end wabastada rõhuvast korrast. Sellest ekshiarwamusest tulewad lugematud huffamõistetawad piisiasjad, mis on kaswatamatuse tunnuseks. Me peame jalliwuust iiksteije wastu üles näitama; aga sinna ei kuulu ometi õigus, et teistele häbistawat lugupidamatust awaldada. See on lubamatu enesewalitsjematus, kui üks perekonnaliige ei pea tarwilikuks oma perekonda wiisakalt terwitada kodust lahkudes või kodu tülles, kui wend õe wastu, poeg ema wastu, mees naise wastu jätab wastutulelikkuse tähele panemata, mida ta wõõrale õrnemaspoole ilma pikemata üles näitab. Stammimata pääga ja korratult riides olla või laua juure istuda, peab mõni kodus oma täieks õiguseks. Waljud riiusõnad, karmid kõnewiisid ei kõla ka kodus ilusasti. Wäikesed omapärasused, mida me wõõraste juures naeruwääruse kartusest maha surume, ei kõlba ka kodus. Just neis piisiasjus teeb enesearmastus wea. Me peakime väga püüdma, et ka perekonna keskel mitte seda teha, mis teisi haawab või nende lugupidamist meie wastu halwab. Wõõraste wastu teeme seda mõistuslikult enesemaksimusepüüdest ja hoidumiseft ennaft alandamast. Kodus peaks üks teine tasakaalustaja meie olekut määrama, see on tänu ja armastus. Iseäranis on tuiju see, mis perekonnaelus oma ülewõimu awaldab. Wõõrad ei arwestaks sellega või wastaks pilke või terawusega, sel määral nagu nad on ära teeninud. Sääal aitab wõib-olla ühest mõtlemata sõnast, et äkilist wihaplahwatust esile kutsuda. Sääal saawad piisiasjad, mida oleks wõidud mõne rahulise sõnaga hääks teha, juureks õnnetuseks üles puhutud. Sääal jümitawad pahad tujud äikeft, mis kui rõhuv luupainaja lasub koduste meeoleul. Sääaljuures on niisuguse pahanduse põhjus enamasti nii piisike, et tuntakse häbi, seda üldse nimetada.

Iseäranis peakime ka end hoidma kõlbelijelt endawalitsjematuse eest. Mõni hindab wormilikult nii wähe, et ta ei pea tarwilikuks, et näha waewa sellega harjumiseks. Mõlemad lasewad weel end häda pärast wabandada. Aga laiskuseft, mõnuseft ja kõrkuseft hoolimata olla, see lasub wälja paista jüdametoorust. Selle jaoks pole wabandust. Eest kõlbeline toon juurdub jüdametunnistuses, ja see hääal räägib igale inimesele.

Pääle selle on tarwis alati jellele mõtelda, kuidas meie soowime, et teised meiega käitufid. Just nõõr meie käitumisele teistega seisneb sõnades: Mis ja ei soowi, et sulle tehakse, seda ära tee ka teisele!

B. Hohe.

Milles kasvab tänapäewa noorfugu?

Inimestele on seatud kasvada, kuni igauks on täieks saanud „Kristuse täie ea mõõtu mõõda“. Nimetatud mõõdupuuni wälja kasvamisft oodatakse just ka noortelt. Wõimalus selleks on näidatud Kristuse enda eeskujus. Tema oli noor, kui Ta küsides ja kostes rääkis preeftritega ja kui need Tema tarkuse üle imestafid. Ta oli noor, kui Jumal Tema üle tunnistust andis: „Seefinane on mu armas Poeg, kellest mul hea meel on“. Ta oli ka noor, kui Ta wõitis kiusatused kõrwes, templi harjal ja mäel ja kui Ta kannatas ketjemannes ning siis, kui Ta saawutas wõidu patu ja surma üle Kolgata künkal. Omas maapealses elus oli aga Kristus „inimese poeg“ ja Ta pidi „kõigis wendade jarnaseks jaama“, ning jee pärast on Ta kui eeskuju ja ideaal wastu wõetaw ka kõigile inimesile.

Kristus oli aga kõigeeks wõitluseks kasvanud ja kasvatatud. Samuti ei saa ka olla tänapäewa noorfugu muidu mitte wõitleja ja wõitja noorfugu, kui ta selleks ei ole kasvanud.

Kuidas arenes Kristuseft wõitja?

„Ja Jeesus kaswas tarkuses ja pikkuses ja armus Jumala ja inimeste juures“. Luk. 2, 52.

1. Ta kaswas tarkuses.

Tarkus on inimese ilusaim ehe. Seda omasid Joosep, Daniel ja Timoteus juba noores eas. Nad mõistfid taewalikke põhimõtteid ja elasid nende järele. Tõeline tarkus juhib inimest alati taewaliste wäärtuste otsimisele ja läbielamisele siinses elus. Mõnda talitafid ka kolm tarka hommikumaalt. Nad mõistfid maailma juurjündmuseft — Jumal on jündinud — ja tulid ja otsifid Teda üles ning kummardafid Teda. Selle teo pärast annab piibel neile ka nimeks „kolm tarka“. Inimesed ekfiwad meie päewil, et nad peawad haridust tarkuseks. Seepärast on maailmas nüüd ka palju haridust, aga ometi wähe tarkust. Haridus on hää ja seda kätte saada peaks püüdma iga noor inimene, — ometi on tarkus temast weel parem. Tarkus ehib siis ka weel kõigiti käesolewat elu, jelles et ta on „esite puhas, pärast rahuline, annab järele, on sõnawõtlif, täis halastust ja kõike hääd kasu, ei pea enam lugu ühest kui teisest ja ei ole salalik“. (Mat. 3, 17). Mitte see, mis inimene teab, waid see, kuidas ta elab, näitab tema wäärtust ja tarkust Jumala ja inimeste ees. Selles tarkuses, mis wäljendub mõistlikus meeles ja õilsais woorufis ja mis juhib Jumala tahtmise täitmisele, kaswas noor Jeesus. Et saada Tema jarnaseks, peab ka tänapäewa noor samuti kasvama.

2. Ta kaswas pikkuses.

Vanemate häämeel on näha oma last kaswamas ka kehaliselt. Kirjakohas nimetatud „pikkuse all“ mõistetakse küll ka weel hääd terwist. (Wanta 3. Joh. 2.) Wiimane on suur warandus siinjes elus. Teda taotlema ja säilitada wõi kaotada wõib inimene just noores eas. Kristus oli terve noor, sest Tema haiguse üle ei räägi piibel kuski. Tänapäewa noorjugu peaks ka siin Tema jarnaseks saama, ehk selleks kaswama. Korralikud ja head harjumused elukommetes on kasulikud ja nagu ka ütelda wõime — kristlikud. Sigel ajal ülestõusmine hommikut, puhtus ja korrapärasus toituses, parajus töös ja puhkuses, reeglipärased kehalised harjutused neil, kes teewad istudes ehk waimset tööd, siis täielik puhtus toas, riietes ja ihu juures on kõik, mida iga inimene peaks püüdma kätte saada. Ugasugune lodew ja lohakas olemine ning halbadele harjumustele järele andmine on haiguse esimesi sümptomiteid ja sellega tööriist saatana käes. Omakorda wõiwad ka liialdused ja kaugele mine mised mõneski muudu mõistlikus asjas inimesele kahjulikuks saada. Nii näiteks sport. Tema on hää ja kasulik nii kaua, kui tema eesmärk on terwishoidlik, muutub see aga rekordide ja wõitude kättesaamiseks, siis on sport inimese tapja. Ometi kõike peaks noor inimene läbi kaaluma ja wastu wõtma seda, mis hea on. Et juhtida inimest ka terwishoidlikule täiusele, selleks on Kristuse elu kui eeskujulikuks saanud. Jumal soowib ka nüüd, et kõik inimesed ja just noorjugu jõuaksid nii kaugele, nagu see kord minewikus oli, kus Ta ütles oma rahwa kohta: „Ja nende seas ei olnud ühtegi töbist.“

3. Ta kaswas armus Jumala juures.

Suurem osa wanemaid kaswatavad oma noori küll tarkuses ja pikkuses, kuid jätawad unustusse lapse kaswatuse Jumala armus. Wiimase kaswatuse wäärtust dieti ei tunnegi maailm. Kuid ometi on Jumala armus kaswamine kõige tähtsam osa kaswatuses. Paljudes perekondades wõime tähele panna küll noori, kellel on huwi ja anne hariduse omamiseks ja kes seda wäljendawad juba aabitsa õppimisel. Nii suguste üle tihti mõni külla tulnud onu wõi tädi otjustab: „Temaft saab wiist küll päris professor“. On jällegi teisi, kes juba lapsena wäljendawad tugewat ja kiiret kaswamist kehaliselt ja säälhomas arwatakse, et „temast tuleb jõumees“. Aga wanemate ja sugulaste lootused purunesid, — lapsest ei tulnud professorit ega jõumeest, temast jai logeleja. Mis pärast? Teda ei kaswatatud ega tema ei kaswanud Jumala armus.

Jumala armus kaswada tähendab wälja arenda oma sisemise inimese poolest, omalt iseloomult. See kaswatus juhüib inimest arusaamisele,

mis on hea ja kuri. Tema õpetab järgnema woorishoidlikule elule ja „ei“ ütlemata patule. Seda kaswatust olid saanud kuuljad piiblis kirjeldatud noored, nagu Joosep, Saamuel, Daaniel j. t. Need isikud jäid puhtaks patust ka siis, kui neid jelleks mitmel teel ahwatleti, ehki nad elasid keel rifitud jeltskonda ja noorjugu. Daaniel isegi oli omalt iseloomult nii kindel, et ta waatamata ahwardustele ja nähtawale surmale ei kummardanud tolligi Nebukadnetjari kuldkuju ette, ehki terve jelleaegne maailm seda tegi. (Dan. 3.) Tema wõis jääda truuks elawale Jumalale, sest ta oli kaswanud jelle armus. Tänapäewa juurema oja noorte juures ei jaa kahjuks olla juttugi kuldkujust. Saatan teeb nüüdse „kuju“ palju odawamalt. Tema wõtub kuhja paberossje, paneb sinna otja wiina waadi ja muud lihahimud ning pea terve maailm kummardab maani jelle jamba ees. Milline suur enese alawäärtustamine! — Nii kaua kui noorsoole ei anta kaswatust Jumala armus ja tema seda wastu ei wõta, jääwad tema filmad finni rumaluse ja patu wastu ja ta tormab sinna sisse kõige oma hariduse ja terwisega. Kui palju kõrgemal ja wäärtushoidlikumal tasemel wõib seista kristlikult kaswatatud inimene, jelle ideaaliks on Kristus oma iseloomu täiuses ja jüdamis puhtuses. Kristus ütles saatanale „ei“ nii kaua, kuni see Tema juurest põgenes, ja allus Jumala tahtmisele, kuni Ta wõis ütelda „lõpetatud“. Tema wõiduni ja puhtuseni püüdku Jumala nimel iga noor ka meie päewil ja kes seda teeb, see kaswab Jumala armus.

4. Ja ta kaswas armus inimeste juures.

Kristus oli ka eeskujulik inimene läbi käimises oma naabritega. Tema kaastundlik ja armastaw pilk tegi Teda meeldiwaks kõikjal. Kui Teda wihati, siis jündis see wihtajate oma jüdamis ülbuse ja kurjuse pärast.

Kristust tunti ka kui hääd käsitöölisi. Inimesed teadsid Temast alati rääkida: „Eks jeesinane ole puusepp“. (Mark. 6, 3.) Oma käsitöös oli Kristus näilikult wõitnud rahwa poolehoidu. Tema töö oli siis korralik ja laitmatu. Keegi ei toonud Temale tagasi ei lauda ega tooli, kui Ta niisuguseid tegi, ehk mõnda muud mõõblit seepärast, et see oleks liimist lahti läinud wõi lohakalt tehtud. Rahwas wõis waid kiitwalt Tema üle rääkida ja juurema usaldusega puutööd tellida.

Tänapäewa noorjugu wõib ka siin Kristuselt palju õppida. On wäga soowitaw, et iga noor inimene wõidak usalduse ja lugupidamise oma naabrite juures küll oma jüdamishoidlikuse ning lahkusjega ja ka oma elukutse läbi, milles ta on kõigiti aus ja korralik. Meis asjus oli noor Jeesus wäga eeskujulik ja Tema on jäljed jätnud milledesse astuda.

A. Tõnisson.

Terwishoid.

Peotäis nõuandeid.

Dr. D. Paulson.

Sää terwis on parim kindlustus eluks.

Kui te müüite oma terwise raha eest, lajete oma jaagi lahti.

Kui tahate terve olla, siis peate mõtlema jelle vastu, mis haigust sünnitab.

Peahas õht ja päike.

Õhuturul ei saa keegi kohta ära võtta. Pole olemas õhustrusti.

Kopsje ei saa pesta, aga neid saab õhutada.

Te ei taha oma kõhtu riiwetada jogaše weega; miks riiwetate aga oma kopsje rifutud õhuga?

Päike pleegib teie tapeedilt ja waibalt wärwi, kuid maalib teie põsele roosid. Mida eelistate teie? Awatud aken on parem kui awatud haud.

Enam on furnud inimesi liiasti kõtetud ja halwasti õhutatud toa kui külma toa tõttu.

Lahtise akna juures magades võib üks tund vähem magada. Mii palju on puhta õhu hingamiseist mõitu.

Kui hingatakse rifutud õhku, siis võib olla kindel, et jaadakse ebaterwe weri.

Sügaw hingamine.

Te elate kauem, kui täie kopsjedega hingate, sest siis on teie weri puhtam. Sügaw hingamine parandab seedimist. Tehke seda mitu ja mitu korda päewas. Sureb enam inimesi õhu puudusest kui toidu puudusest.

Tehke iga söömaaja järel järgmine harjutus: Hingake järgimööda kümme korda nii sügawasti kui saate, hingake jelle järel üks minut harilikult, siis jälle kümme korda sügawalt. Suurendage kümnet sügawat hingetõmbust iga päewaga ühe mõrra kuni olete omanud harjumuse, päewa kohta järjekindlalt 300—400 korda sügawalt hingata.

Söömine.

Ärge sööge midagi söögiaegade wahel ajal, ka mitte tiikisejtki leiba. Kolmest söögiajast päewas on täiesti küllalt. Kui te oma seedimisaparaadi alataša tegewuses hoiate, siis see kulub warsti ära.

Toitu peab sööma ifuga, et saaks hästi seeditud.

Soiduge jääkülmašt toitudešt.

Ärge sööge kui olete wihane, kurb mõi pahas tujus, waid ainult kui olete rõõmus.

Ei aita sellest, kui on ainult ifu, kui ajutakse laua ääre, waid peab olema ka rõõmjas meeleolu.

Mõtlege jellele, et teil on hambad juus aga mitte kõhus; niifis teie peate efiti närima. Kui teie kaua närite, siis kaua elate ja päälegi wajate vähem toitu.

Kui teie oma toidu kaua juus hoiate, nii et see täie maitše annab, siis ei ole teil hiljem rõhitusi.

Sööge oma leiba rõõmu ja tänuga. Rõõmus meel on häa arstim.

Würtšid ja arstimid.

Möödukufetus on hulga jagedam söömises kui joomises. Ärge tarwitage mingit arstimit, kui see ei ole just teile wälja kirjutatud.

Tarwitage ainult wähe soola. Mis punitub würtšidesse, siis ei peaks neid üldse tarwitatama, sest nad ärritawad magu ja tekitawad fergešti mao- ja sooltekatarrri.

Sinep, pipar, äädik ja teifed sarnased würtšid ei põleta üksnes suud, waid ka magu ja werd. Sinepiplaaster on küll wälispidi kuid mitte sees- pidi häa.

Teie ja kohwi on arstimid, aga iialgi toitained; neid peaks jaama apteegist aga mitte köögist.

Õppige sööke walnüstama, mis on maitsewad ja fiiski mitte nii tugewad.

Peab jooma.

Ärge jooge söömisel ja ärge sööge joomisel. Kui teie söögiajal joote, siis vähemalt mitte täie juuga.

Jooge klaas wett magama heites, teine üles tõustes, kolmas weidi enne söömist ja jälle üks kuni kolm tundi pärast söömist.

Suurem jagu inimesi oleksid palju terwemad, kui jookšid enam wett.

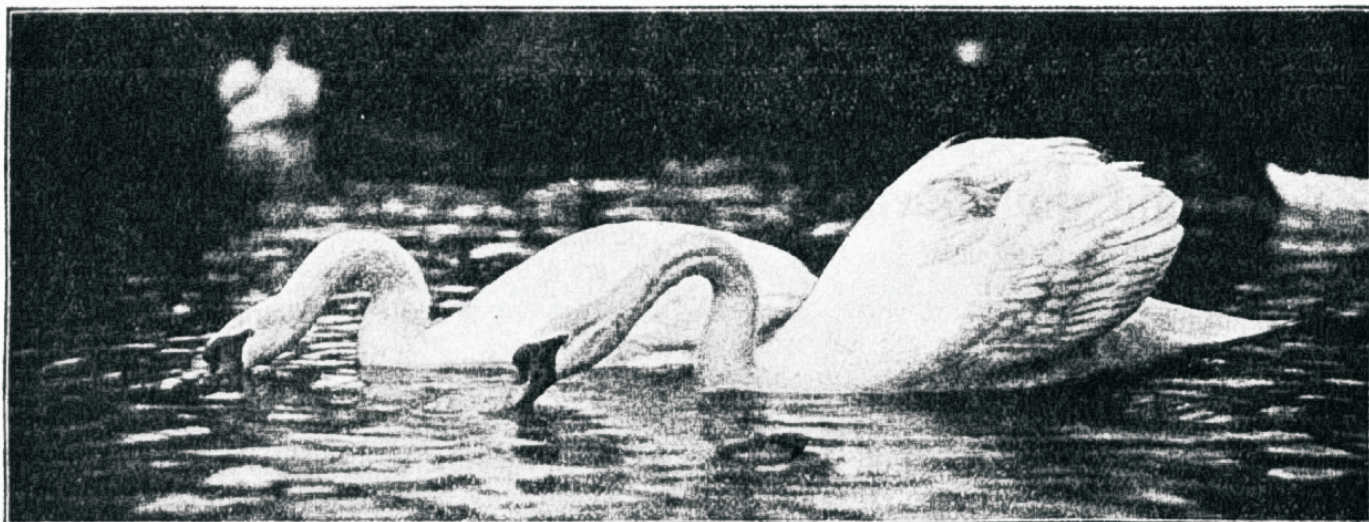
Liigutused.

Rahulikuis olekus on ainult üks kolmandik oja werd muskflites, kuna liikudes seewastu faks kolmandikku. Liigutused on parim abinõu, et ära hoida liigset weretõukumist seesmistes orgaanides. Sää mõju annab end weel pärast kaua tunda.

Glau ja energiline kõndimine on parim liikutus. Et sellest kõik hääd mõjud efitse kutsuda, selleks on tarwis hoida keha sirgelt, pää piüsti, õlad tahapoole ja kõht tagasi, pääle jelle peab sügawasti läbi nina hingama; siis on alati häa meeleolu.

Et kõhummuskleid kaswatada, on järgmine harjutus äraarwamata wäartusega: Istuge sirge kehaga tooli äärele ja kiifuge oma istmel, tõstes põlwi, et kallutada keha tahapoole ja siis jälle ette poole. Korraše seda liigutust mitu korda ja tehke seda harjutust mitu korda päewas, jelle järele kuidas teie aeg lubab. Te saate üllatatud, kuidas teie kõhummuskliid seeläbi kaswawad. Tarwilikumad on hääd kõhummuskliid kui hääd käemusklid.

Wäljaandja: „G. P. Adw. R. Eesti Liit“. Tellimised kui ka rahasaadetised saata **Mary Gals'ale**, Merepüestee 14-a, Tallinnas. Posti jookšew artwe nr. 192. Wastutaw toimetaja: **M. Bärengrub**, Merepüestee 14-a, Tallinnas. Abitoimetaja: **E. Mägi**.

Meie elueesmärgi täitmise eeltingimus.

Meil igaühel on täita teatav elueesmärk, lahendada individuaalne, eriline ülesanne. Terwis, meie organismi taastamatu tegevus on meie elueesmärgi täitmise põhjapanev eeltingimus. Mafina väärtust hinnatakse materjali häduse järgi, millest ta valmistatud. Konstruktiooni otstarbekohasus ja materjali hädus on ta otstarbe täitmise eeltingimuseks. Mis puutub inimese kehanasasse, siis on tal täielikem konstruktioon, parim materjal ja parimad ained tegevuse jatkamiseks. Kõik on meie käes ära kasutada ja seega saavutada eeltingimus edutamaks eluks. Enesehindamine, hindamine Jumala ja inimeste ees, on selle eeltingimise krooniline. Sahehiline aasta eest naerdi selle üle, kui pooldati karstust või koguni vegetarismi (taimetoitlust). Müüid on see teisiti. Vegetarism ja karstus on praegu teaduslikud ideaalid.

Me ei taha siin peatuda parima toiduvalikuga selle otstarbekohasema valmistamise juures, vaid püüdnud hoopis teist päädiki, mis mille paistab olevat mitte vähema tähtsusega. Ma tahtsin käsitleda karstust ja parajust toitluses. See on just peae mõõdupuu, kui inimesed ei ole mitte üksnes valimatamad toiduained, vaid ka põhimõtetumad toiduhilgas ja söömisaajas. See põhimõtetus avaldub eriti siis, kui inimestel on palju vaba aega.

Karstus ja parajus on oluline terwislikeks paranemiseks ja seega seoses närvilise taajakaaluga puhkuses, liikumises ja viibimises puhtas õhus, nii et hooletus esimeses rühub ka oodatud puhkuse.

Kui tihti ma olen tähele pannud rongil, et enamus ei ole üksnes valimatu toidus, vaid ka joogis. Kui on palaw, siis kasutatakse peatuskohas iga võimalust joomiseks. Sageasti võib näha, et juure kiirusega õgitakse mõni worstike, või mõileib, kuna vahetpääl on söödud kaasaõõdetud taga-

warast. Kolmest söögiajast on küllalt terve olles, miks siis mitte ka haige olles? Söögiaja vahel peaks olema vähimalt viis tundi vaheaega, siis on toiduvajadus tefkinud, mis jõudustab terve söögisu.

See oli minowiku languse tunnusmärk, et õitjeajal elati lühiselu nimele toitluses. Wanad roomlased söid wan keeli delikatesina ja kasutasid orje kalade söödaks, et saada lihawaid kalu. Wäljakaavamistel Herkulammi ja Pompei juures on leitud söögiruumid, mille kõrwal wäljed toad, milles söödud toit wälja õhwendati, et saaks jälle jüüa. Samasuguseid ruume leidub ka moodseis lokaalides. Saetakse õhtulaud 100 dollari eest, pääle selle joogid. Kas see ei ole kultuurihäbi, et inimesed, kes hädade koolide tõttu oleks wõimelised õllistama elu, olawad meelitumamalt kui algastmelised rahwad? Tiibetlastest jutustab dr. Zülchner, edukas saksa maadurija, et nad sööwad ainult kaks kord päewas, ja nimele „tjampat“, see on kõrmetatud odrajahu, mis tehtud patšulks pudruks ja nii süüakse või enne ka weel küpsetatakse. Odrajahu asemel tarwitatakse wahel ka nisu- ja hirsi-jahu. Teised toiduained on wäga haruldased. Alkoholi nad ei tarwita. Sääljures nad on hingelised inimesed; kooskõla perekonnaga ja loodusega on kõrgemal kui meil. Need inimesed on tugewad ja iihetillgne toitlus ei ole neile kahjulik. Nendele on toit kõrwaliseks asjaks, eluviisi lihtsus ja karstus hoiab neid ülawal, teeb neid koguni õnnelikuks.

Kas me kultuurinimesed ei mõiks nendest lihtsest rahwastest õppida, mis tarwis on, sest muudu ruttame pöõrmatumale hukkumisele vastu?

Dr. Paul Schmidt.

„Meie Uja“ tellimise hind:

Astas, postiga — Kr. 2.—. Poosaastas Kr. 1.10.

Affil nr. 20 senti.

Tellida võib igast postlasuttsest.